

UPPGIFTER FÖR GYMNASIEDIPLOMET I BILDKONST 2025–2026

Läsåret 2025–2026 finns det sex alternativa uppgifter för gymnasiediplomet i bildkonst, av vilka den studerande väljer en uppgift som hen utför.

1. SKIKT

Genom att titta noga och observera kan vi hitta många skikt hos ett objekt. I en målning kan undre lager skönjas under ytan, synas delvis eller täckas av ett tjockt lager färg. I stadsbilden syns skikt av olika tidsperioder. En digital bild kan utgöras av flera skikt ovanpå varandra. Inom arkeologin studerar man det förflutna med hjälp av olika lämningar.

Inom bildkonsten kan man med hjälp av skikt skapa paralleller, mångtydighet, överraskande nya betydelser och berättande. Museerna presenterar sina samlingar och forskarna studerar konsten utifrån sin tids premisser. Konstnärer, arkitekter och formgivare som tidigare varit mindre uppmärksammade lyfts fram. Deras verk betraktas i nya sammanhang och får även nya betydelser.

Uppgift: Hitta på, planera och skapa ett konstverk eller en produkt som behandlar skikt ur en synvinkel som du själv valt. Namnge konstverket eller produkten.

Framställningssätt: Fritt

2. TURISM

Under semesterresor kopplar vi av och glömmar vardagen. Av resor väntar vi oss bland annat nya vyer, smaker och upplevelser. Massturismen har utvecklats under årtiondena samtidigt som den materiella levnadsstandarden förbättrats och flygtrafiken ökat. Semesterturismen utomlands har blivit tillräckligt billig och därmed möjlig för allt fler. Enligt prognoserna kommer turismen också att växa snabbare globalt än den övriga världsekonomin. Turismbranschen kan vara nationellt betydande affärsverksamhet och en stor arbetsgivare och tjänsteproducent som formar bilden av landet i hög grad. Turism omfattar en mängd olika produkter och tjänster, bland annat souvenirer, vykort, utflykter och sightseeingturer. Tjänster för turister marknadsförs i publikationer och mobilappar.

Resor utgör alltid även en belastning för miljön. De kan få oåterkalliga konsekvenser för det lokala kulturarvet och naturen. Allt fler turister väljer att göra ansvarsfulla val som tar hänsyn till de ekonomiska, sociala och miljömässiga konsekvenserna av resor. På senare år har det blivit allt vanligare att tala om ansvarsfull, hållbar, rättvis eller förnybar turism. Det återstår dock mycket att göra för att turismen ska utvecklas till en globalt ansvarsfull och hållbar affärsverksamhet.

Uppgift 2A: Hitta på, planera och skapa ett konstverk där du granskar turismen ur en synvinkel som du själv valt. Namnge verket.

Framställningssätt: Fritt

Uppgift 2B: Granska och undersök turismen som fenomen. Reflektera kritiskt över dess konsekvenser. Hitta på, planera och skapa en produkt som främjar ansvarsfull turism. Namnge produkten.

Framställningssätt: Fritt

3. KUNSKAP, KÄNSLA OCH ÅSIKTER

Digitaliseringen gör det möjligt att enkelt kommunicera på ett sätt som tar hänsyn till olika grupper. Människor med samma intressen hittar varandra i olika digitala gemenskaper. I och med digitaliseringen har även förmedlingen av information demokratiserats och blivit mångsidigare. Det är lätt att skapa, redigera och dela digitala innehåll.

Samtidigt ökar motsättningarna och den toxiska diskussionskulturen i synnerhet i sociala medier. Förekomsten av öppen och konstruktiv diskussion minskar när olika värderingar, känslor och åsikter framhävs i en "vi mot dem"-dynamik. Algoritmerna i sociala medier bidrar även till att diskussionen polariseras. Informationen som delas kan också vara ensidig, vilseledande, förvanskande eller helt påhittad. Den som sprider och förmedlar informationen kan ha politiska eller ekonomiska motiv. Kritisk medieläskunnighet behövs när vi producerar och tolkar innehåll i media, deras framställningssätt och betydelser.

Uppgift: Hitta på, planera och skapa ett konstverk eller en produkt som behandlar förmedling av information och/eller informationspåverkan och bakomliggande motiv. Namnge konstverket eller produkten.

Framställningssätt: Fritt

4. KONCEPTUELL KONST

I början av 1900-talet började dadaisterna använda vardagliga föremål som material för konst och ifrågasatte samtidigt konstens upphovsmannaskap. Rörelsen konceptkonst föddes på 1960-talet. Konceptkonsten förnyade de traditionella sätten att framställa konst genom att betona konstverkets idé. Den satte språket och orden samt processen och delaktiggörande i centrum för bildkonsten. Många fenomen inom samtidskonsten, såsom jordkonst, samhällskonst och performance, har influerats av konceptkonsten.

Uppgift: Hitta på, planera och skapa ett konstverk eller en produkt där du utgår från ett begrepp eller en idé. Namnge konstverket eller produkten.

Framställningssätt: Fritt

5. FOTOGRAFIERNA BERÄTTAR

Ett sätt att presentera fotokonst är i en bok. I en bok bildar fotografierna en sammanhängande helhet. I en fotokonstbok kan konstnären undersöka och tolka till exempel en viss livshändelse eller bredare samhällsreliga och globala frågor. Verket kan till exempel vara uppbyggt kring ett tema, berätta en historia eller dokumentera ett fenomen.

Uppgift: Hitta på, planera och skapa en fotokonstbok om ett tema du själv valt. Namnge verket.

Framställningssätt: Fritt

6. DEMOKRATIN I FÖRÄNDRING

Demokratien är i ständig förändring och varje medborgare har en viktig roll när det kommer till att upprätthålla och främja demokratin. Demokrati betyder ordagrant folkvälde. I Finland förstås demokrati ofta som representativ demokrati, till exempel att rösta i val. I en demokrati kan man dock även påverka på andra sätt, till exempel genom invånar- och medborgarinitiativ, medlemskap i organisationer, kampanjer och evenemang samt genom att skapa ställningstagande konst.

Aktivt medborgarskap och deltagande i samhället är en viktig del av demokratin. Många väljer dock att inte rösta. Allt färre deltar i föreningsverksamhet eller frivilligarbete. Det finns även skillnader i hur aktivt olika befolkningsgrupper deltar. Reflektera över hur demokratin i Finland kunde göras mer inkluderande. På vilka sätt kunde man stärka medborgarnas tilltro till att den egna aktiviteten har betydelse? Hur kunde man få så många som möjligt att uppleva att de är en del av samhället, oberoende av deras ställning eller bakgrund?

Uppgift: Planera och förverkliga tillsammans ett projekt där ni granskar demokratis tillstånd och förändring ur en synvinkel som ni själva valt. Namnge ert gemensamma projekt. I projektet kan studerande som avlägger gymnasiediplom i olika läroämnen delta. I gymnasiediplomen ska man följa de anvisningar som Utbildningsstyrelsen utfärdat för respektive gymnasiediplom. I de gemensamma projekten kan även aktörer utanför gymnasiet delta.

Uppgiften kan också utföras individuellt.

Framställningssätt: Fritt